

Михайло КАЧУРИНЕЦЬ,

*слухач магістратури спеціальності 024 Хореографія
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,
Київ, Україна, mishakachurinetsnew@gmail.com
Науковий керівник – **Володимир БЛОШКУРСЬКИЙ**
заслужений працівник культури України,
доцент кафедри хореографії*

Mykhailo KACHURYNETS,

*Master's degree student of the specialty 024 Choreography
of the faculty of arts named after Anatolii Avdiievskiy
of Ukrainian State Mykhailo Drahomanov University,
Kyiv, Ukraine, mishakachurinetsnew@gmail.com
Scientific supervisor – **Volodymyr BILOSHKURSKYI**
honored worker of culture of Ukraine, Associate Professor
of the department of choreography*

ТАНЦЮВАЛЬНІ ТЕЧІЇ 1960-Х РОКІВ У КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ УКРАЇНИ

DANCE TRENDS OF THE POSTMODERN AGE IN THE CULTURAL SPACE OF UKRAINE

Постановка проблеми. 1960-і роки в Україні були періодом певного цивілізованого розмаїття, але водночас культурний простір суворо контролювався радянською владою, і цензура обмежувала виразність та свободу будь-якого мистецтва. Під впливом радянської ідеології були спроби створити «уніфіковані» танцювальні форми, що підпадали під однакові стандарти й були призначені для масового використання. Попри це танцювальне мистецтво України розвивалося: виконавці успішно просували свої таланти за межами країни, набуваючи досвіду у взаємодії з різноманітними новими танцювальними течіями.

Аналіз останніх наукових публікацій. Тенденції розвитку танцювальної культури на теренах колишнього Радянського Союзу привертала увагу багатьох видатних хореографів ХХ століття. Дж. Баланчин звертав увагу на художній аналіз сюжетів балетних виставав, які допомагали розуміти епоху, у яку вони були створені [4]. Ю. Станішевський стверджував, що роль хореографії в радянській культурі стала культовою в мистецтві театру завдяки балетмейстерам В. Литвиненку, В. Вронському, М. Трегубову [2]. Д. Шариков зазначав, що в радянському світі був створений новий принцип існування танцю завдяки представникам хореографії ХХ століття, як-от: А. Дункан, Ф. Лопухов, М. Каннінгем та К. Голейзовський [3]. Здійснений аналіз наукових досліджень привів нас до висновку, що розгляд танцювальних течій постмодерної доби в культурному просторі України є недостатньо дослідженою темою.

Мета дослідження – виявити та дослідити танцювальні течії 1960-х років у культурному просторі України.

Виклад основного матеріалу. У 1960-х роках хореографічна культура України переживала багатогранний період розвитку: творчий підхід до хореографії набував відкритого та експериментального характеру.

Це десятиліття, окрім політичного контексту, відзначалося певними особливостями в розвитку танцю та хореографії в Україні. По-перше, традиційні танці «Гопак», «Козак», «Метелиця» зберігали популярність та слугували базовими елементами для створення сучасних хореографічних композицій. По-друге, діяльність хореографічних колективів, наприклад Ансамблю народного танцю УРСР (Національний заслужений академічний ансамбль народного танцю України ім. П. Вірського), сприяли популяризації української культури за межами країни. По-третє, вітчизняні хореографи почали поєднувати народні елементи з сучасними техніками, створюючи унікальні постановки, які відзначалися експериментальною виразністю, зокрема хореографічні мініатюри вистави «Клоп» (1962) балетмейстера Леоніда Якобсона. Нарешті, виконавці активно представляли країну на міжнародних фестивалях, що сприяло обміну досвідом і популяризації нових танцювальних течій в Україні.

Новітні танцювальні течії були альтернативою традиційному балету, відрізнялися реалістичною естетикою рухового відтворення емоційних станів і були спрямовані на розважально-дозвіллеву молодіжну аудиторію (дискотеки). Серед таких найяскравіших танцювальних течій виокремлюємо: твіст, ватусі, халі-галі, босанова, летка-єнка, які й розглянемо детально.

Дженніфер Розенберг вважала, що танець «Твіст» (The Twist) набув надзвичайної популярності після того, як Чаббі Чекер виконав його на «американському ток-шоу Діка Кларка» 6 серпня 1960 року [5]. Достеменно невідомі витоки цього танцювального напрямку, але існує припущення, що це частина африканського танцю рабів Сполучених Штатів Америки (XVI–XIX ст.). Першим популяризатором твісту став співак групи «Midnighters» Хенк Баллард, який, побачивши, як деякі танцівники обертають стегнами, написав у 1958 році пісню «Твіст». Через провокативну репутацію гурту менеджери шукали інших артистів, які могли б привернути увагу аудиторії та забезпечити успіх твісту. Так, локальний лейбл звукозапису «Cameo/Parkway» відкрив молодого співака Чаббі Чекера, який написав власну версію «Твісту» і заспівав її, танцюючи на суботньому вечірньому шоу.

Загалом «Твіст» – дуже простий парний танець, у якому партнери, не торкаючись один одного, здійснюють повний оберт тіла. Основним елементом танцю є синхронне ритмічне обертання стегон на зігнутих ногах, у якому рухи ніг вліво-вправо схожі на тертя підлоги. Переглянути виконання танцю можна за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=ETX03Zjtarc>.

Про популярність твісту серед молоді в радянській Україні говорить той факт, що в 1963 році молодий композитор Мирослав Скорик написав перший український твіст «Не топчій конвалій» на слова Ростислава Братуня. Пісня вперше була виконана ВІА «Веселі скрипки» та стала саундтреком до художнього повнометражного фільму «Заборонений», яку можна послухати за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=H5CaMKsTq5U>.

У період твістової епідемії з'явився танець «Ватусі» (The Watusi). Американська група «The Orlons» створила пісню «Wah-Watusi», яка швидко стала хітом. Танцювальний рух, спрямований на супровід цієї музики, швидко здобував популярність серед молоді не тільки в США, а й на теренах Радянського Союзу. У СРСР пісня «Wah-Watusi» стала своєрідною лихоманкою, а молодь активно переймала ватусі, виконуючи його з ентузіазмом. Танець передбачав базові кроки на місці, кроки зі зміною напрямку, підняті вгору або розставлені в сторони жестикуляції рук, криві «викручування» стегон. На дискотеках молодь з захопленням танцювала ватусі, відчуваючи себе частиною міжнародного танцювального феномену. Приклад виконання танцю за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=OcQQi9vbZZE&t=94s>.

Танцювальний напрям «Халі-Галі» отримав молодіжну прихильність, незважаючи на те, що пісня «Hully-Gully» ніколи не досягала вершин хіт-парадів і не була дуже популярною, згодом її було перезаписано в 13 кавер-версіях, кожна з яких супроводжувалася танцем. Цей груповий танець американо-канадського походження містить численні варіанти рухів на підскоках. Однак популяризації пісні-танцю сприяв перший виступ гурту «The Olympics» на шоу «Голлівуд-гоу-гоу»: <https://www.youtube.com/watch?v=6fMlfXmHsb4&t=70s>.

Історія босанови (Bossa nova) починається з першим успішним альбомом «Пісня надто сильного кохання» записаним співачкою Елізет Кардозу та гітаристом Жуаном Жілбертом у 1958 році. Найвідомішим хітом, який зробив танцювальний напрям популярним за межами Бразилії, стала пісня «Дівчина з Іпанеми» Антоніу Жобіна у 1962 році. Стиль босанови поєднує ритміку бразильської самби, гармонію американського джазу на фоні синкопованого акомпанементу. Танцювальна лексика містить: помірний самба-подібний крок, легкі поступки, а також невеликі віртуозні оберти, які можна переглянути за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=4MIS-yVYBGU&t=69s>.

У СРСР ставлення до босанови було негативним, вважали її антирадянською музикою. Однак 1964 року квінтет Олексія Козлова став першим, хто виконав босанову в УРСР, починаючи виступи в джазовому кафе «Молодіжне». Композицію затвердили під назвою «Наша босанова» і випустили як додаток до журналу «Кругозір» [1].

У 1965 році Роберто Дельгадо створив кавер-версію фінського танцю «Letkajenkka» у власному аранжуванні, після чого в різних країнах світу настав пік захоплення цим танцем. В Україні летка-енка набув масової популярності завдяки жвавості, веселому настрою та простоті виконання: виконавці у ланцюжку пересуваються стрибками в метр музичного супроводу. Молодь з радістю танцювала летку-енку на різних заходах, як-от: танцювальні вечори, свята, дискотеки та шкільні випускні. Танець став частиною культурного спадку суспільства того часу, що знайшов хореографічне віддзеркалення в сьогоденні: <https://www.youtube.com/watch?v=1hVXRy72RE8>.

Висновки. Отже, танцювальні течії 1960-х років у культурному просторі України становили важливу частину розважально-дозвілдової активності молодіжної аудиторії і засвідчували міжнародний характер культурних

обмінів. Твіст, ватусі, халі-галі, босанова, летка-єнка – символи епохи нових ідей – були не просто засобом розваги, але й способом вираження емоцій, культурних вподобань та стилю. Сьогодні вони викликають ностальгію та слугують джерелом натхнення для сучасних хореографів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія розвитку bossa-nova. Nextlady: питання експерту. URL: <https://nextlady.ru/ask-the-expert-questions/istoriya-razvitiya-bossa-nova-bossa-nova---nastroenie-brazilii-muzyka-i-tanec.html> (дата звернення: 19.09.2023).
2. Станішевський Ю. Балетний театр Радянської України, 1925–1985: шляхи і проблеми розвитку. Київ : Музична Україна, 1986. 235 с.
3. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури. Типологія хореографії. : монографія. К.: КиМУ, 2013. ч. 3. 90 с.
4. Balanchine G., Mason F. 101 Stories of the Great Ballets. Minnesota State University: Knopf Doubleday Publishing Group, 1975. 541 p.
5. Rosenberg J. The Twist: A Worldwide Dance Craze in the 1960s. ThoughtCo: History & Culture. 23.09.2019. URL: <https://www.thoughtco.com/the-twist-dance-craze-1779369> (дата звернення: 19.09.2023).

Ольга КВЕЦКО,

*кандидат мистецтвознавства,
старший викладач кафедри сценічного
мистецтва і хореографії
навчально-наукового інституту мистецтв
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Івано-Франківськ, Україна
olha.kvetsko@pnu.edu.ua*

Olga KVETSKO,

*candidate of art studies,
teacher of the stage department
art and choreography
educational and scientific institute of arts
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
Ivano-Frankivsk, Ukraine
olha.kvetsko@pnu.edu.ua*

ХОРЕОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

CHOREOGRAPHIC CULTURE OF UKRAINE AS AN IMPORTANT FACTOR IN TODAY'S CONDITIONS

Сьогоднішні події змінили наш погляд на життя, яке раніше поділялося на «до» – життя у вільній Україні, де відбувався розквіт хореографічної культури та «після» – невизначеність, біль, страх. Еволюціонувало уявлення про
